

MAGIC BOX – efektivní podpora úspěšnosti ve škole i v životě

Blanka Ptáčková
e-mail: ptackova@zsvn.cz

¹ ZŠ Veronské náměstí, Praha 10

Školní zralost

Zahájení školní docházky je mimořádnou událostí každého dítěte i jeho rodiny. Děti, které nastupují ve stejném termínu do školy, se mohou od sebe lišit ve fyzické vyspělosti, v kognitivních předpokladech, obecně ve zralosti pro vstup do školy. Značný vliv mají rozdíly v rodinném zázemí, výchova, ale také podmínky dané školy, společnost vrstevníků apod. Nároky na děti jsou přitom obdobné. Není příliš brán ohled na jejich odlišné předpoklady, na různý věk a na rozdílné podmínky, které rodina poskytuje. Učitel se dnes ve velmi početné třídě setkává i s dětmi značně se lišícími a musí postupovat podle standardních požadavků. Vzhledem ke zmíněnému počtu žáků ve třídě má menší možnost uplatňovat individuálnější přístup. Zralé dítě s dobrou podporou rodiny nároky školy zvládá, ale u některých nezralých dětí se však mohou objevit příznaky maladaptace. Dítě se obtížně přizpůsobuje nové autoritě, nevydrží se soustředit, nedokáže ovládnout spontánní impulzy ke hraní, mluvení, k pohybu. Nestačí tempu probírané látky, ztrácí duševní rovnováhu. Je úzkostné, neklidné, nespokojené, napjaté, velmi snadno se rozplácne. Takové dítě ztrácí motivaci a nechce do školy chodit, odmítá dělat úkoly. Situace se může vystupňovat tak, že se mohou objevit psychosomatické příznaky jako bolesti hlavy, bolesti břicha, bývá mu špatně, zvrací, po ránu odmítá jíst, špatně spí, mohou se objevit tiky... Každé konkrétní dítě je zapotřebí citlivě vnímat, poskytovat mu podněty a klást na něj takové nároky, které jsou v souladu s jeho potřebami, ale především možnostmi. Ani pak není zaručeno, že dítě dosáhne takového stupně vývoje ve fyzické, mentální a emocionálně sociální oblasti, aby se bylo schopno bez obtíží zapojit do výchovně vzdělávacího procesu, nebo se zapojit alespoň bez větších potíží. Dosažení patřičného stupně vývoje je označováno jako školní zralost, školní připravenost.

Pod pojmem školní zralost se rozumí zejména zralost centrální nervové soustavy, která se projevuje změnou celkové reaktivity, změnou emoční stability a odolnosti vůči zátěži. Školní zralost je tedy posuzována ve čtyřech základních oblastech, tj. tělesné, rozumové (dostatečná zralost centrálního nervového systému a úroveň všech psychických funkcí), citové a sociální.

Koncept školní zralosti v České republice zavedl a postupně do zdravotnické a školské praxe prosadil psycholog Jaroslav Jirásek před půl stoletím. Rodiče se zpočátku odložení školní docházky u svého dítěte z různých důvodů bránili, dnes naopak počet dětí, které nastupují do školy o rok později, stoupá.

V současnosti nastupuje do prvních ročníků asi čtvrtina dětí až ve věku 7 let a více. Mezi nejčastější příčiny odkladu školní docházky patří problémy v oblasti řeči, potíže s pozorností a soustředěností, problémy v grafomotorice (nesprávný úchop psacího náčiní, nevyhraněná lateralita), problémy pracovního tempa (pomalost) a vědomostní problémy. Role školáka závisí tedy na dosažení nejen věku, ale i jemu odpovídající úrovně. Předčasný nástup do školy může nepříznivě poznamenat celou školní dráhu dítěte, jeho vztah ke škole a vzdělávání vůbec, následně i úspěšnost v životě.

Každé dítě je jedinečný originál. Dovednosti a návyky důležité pro školu dítě nezíská jen dosažením požadovaného věku šesti let, ale vyvíjí se vlastním tempem. Drobné vývojové nerovnoměrnosti jsou u dětí obvyklé vzhledem k závislosti na vnitřních předpokladech a vnějších formujících vlivech. Pokud jsou vývojové nerovnoměrnosti rozpoznány včas, lze je v mnoha případech úspěšně vyrovnat záměrným a cíleným působením ještě před nástupem do školy. V předškolním věku, případně ještě v prvním ročníku, lze zachytit rizikové faktory specifických poruch učení. Zejména to jsou dílčí deficity v percepční a motorické oblasti, z nichž se mohou za určitých okolností rozvinout specifické poruchy školních dovedností. Z hlediska prevence specifických poruch učení a chování je důležité tyto deficity včas diagnostikovat a zaměřit na ně nápravu. Příčinám a odstraňování těchto nedostatků již v předškolním období stále není věnována dostatečná pozornost. Jejich důsledkem jsou později špatné známky jako trest za opožděný vývoj dítěte. Výraznější vývojová nevyzrálost je významnou překážkou pro úspěšnost a spokojenost dítěte ve škole.

Pokud do školy nastoupí dítě nevyzrálé, je vystaveno dlouhodobému stresu. Je znevýhodněno v rozvoji školních dovedností, svůj intelekt nemůže adekvátně využít, mimo jiné i kvůli nedostatkům pozornosti a práceschopnosti. Nezvládá požadavky, které na něj škola klade, přestože vynakládá mnoho energie. Tyto děti jsou často přetížené, zvýšeně unavené, často nemocné. Zvládnutí školních požadavků se tím ještě více komplikuje. Mnohdy se dostavuje pocit neúspěšnosti, který oslabuje sebedůvěru. Dítě je bezradné, neví, proč mu učení nejde, domnívá se,

že je nenadané, hloupé. Následuje pocit méněcennosti a nízká sebedůvěra, což často negativně ovlivňuje také postavení dítěte v kolektivu.

Výsledky kontrolních psychologických vyšetření jednoznačně dokazují, že pokud se s dětmi intenzivně pracuje v předškolním věku, je možné je připravit na bezproblémový vstup do školy. Centrální nervová soustava se v této době postupně vyvíjí a její případné deficity je možné odborně pozitivně ovlivňovat právě v tomto předškolním věku. Ve vyšším věku je to daleko náročnější, protože fungování centrální nervové soustavy, a to i špatné, se postupně fixuje.

Především ve školství je nutné zaměřit se na vlastní osobnost dítěte, na celistvost dítěte v jeho prožívání a myšlení a na jeho sociální zázemí. Dítě dělá obtíže jen proto, že trpí obtížemi. Tady leží úkol pro školství, které by mělo jít naproti svými možnostmi.

MAGIC BOX

Jako příklad lze uvést maximální využití nového výrobku MAGIC BOX od firmy PROJEKTMEDIA s.r.o. Praha, který byl primárně vyroben pro potřeby předškolních zařízení. Praxe však ukazuje, že tato vynikající „Kouzelná skříňka“ má daleko širší využití. Nejen v mateřských školách, ale právě v základním a ve speciálním školství nachází velmi dobré uplatnění.

MAGIC BOX v sobě ukrývá špičkový interaktivní projektor, malý, ale výkonný počítač s Wifi a ozvučením. Tato mobilní estetická skříňka umí proměnit podlahu třídy ve strhující interaktivní svět. Na měkkou projekční podložku o velikosti 200 x 125 cm lze promítnout cokoli, co se jinak promítá na plátno či tabuli. Projekční podložka je měkká, pohodlná, pro děti velmi příjemná a teplá. Díky MAGIC BOXU, který získal v říjnu 2013 nejprestižnější ocenění, 1. místo GRAND PRIX na výstavě FOR TOYS v Praze, se mohou děti zúčastnit různých vzdělávacích aktivit, puzzle skládanek, omalovánek, SW her, aj. v jejich nejpřirozenějším prostředí, tedy na zemi. Zcela přirozeně jsou tak u dětí podporovány rozvoj paměti, logického myšlení, postřehu, koncentrace i správného rozhodování. Počítač je ovládán jednoduchým elektronickým perem, myší nebo z klávesnice. Pro děti je práce s MAGIC BOXEM nejen velkým přínosem, ale i zábavou, při které se mnoho naučí. Během činnosti děti spolupracují, soustředí se a naslouchají, zapojují veškeré smysly, prohlubují rozvoj sociálních a komunikačních dovedností, hrubou a jemnou motoriku...

MAGIC BOX má pro školství i speciální školství velký význam, a nejen tam.